

100 ANYS DE HOLMES

Elemental, estimat lector

Ara fa cent anys, un metge de vint-i-set anys, que vivia a Southsea, Hampshire, va redactar les primeres notes d'una novel·la —«Estudis en escarlata»— que va ser rebutjada per diversos editors. Cent anys després, el personatge central, Sherlock Holmes, ha esdevingut el detectiu més famós de tots els temps.

Jaume Fuster

El foraster que decideix agafar el metro de Londres (*the tube*) es pot trobar, de sobte, a l'estació de Baker Street amb el perfil dibuixat a la paret d'un dels personatges britànics més famosos del món. Efectivament, l'estranger, tant si és de la Marina Alta com de l'Illa de Madagascar, tant si té quinze anys com si en té vuitanta, identificarà sense cap mena de dubte el perfil: gorra de visera amb orelles lligades damunt el cap, nas ganxut, pipa corbada i un *macfarlane* amb capeta. Elemental, estimat lector: es tracta de Sherlock Holmes.

Si el foraster surt de l'estació, però, i busca el número 221 B de Baker Street, hi trobarà una caixa d'estalvis.

La pensió de la senyora Hudson, on tenien estatge l'inefable doctor John

H. Watson i l'enigmàtic «consultor» Sherlock Holmes, no existeix. De fet, no ha existit mai, i Baker Street és un dels carrers més despersonalitzats de Londres, amb edificis alts i sense cap d'aquelles cases victorianes que podem trobar en altres indrets de la ciutat.

L'any 1886, un metge de vint-i-set anys que vivia a Southsea, Hampshire, Arthur Conan Doyle, va redactar unes notes per tal de començar a escriure una novel·la. Les notes duïen per títol *A Study in Scarlet* i parlaven d'un metge militar, Ormond Sacker, que vivia al 221B d'Upper Baker Street amb un estrany personatge anomenat Sherrinford Holmes.

L'octubre d'aquell mateix any, ara en fa cent exactament, doncs, *A Study in Scarlet*, acabat del tot, amb el doctor Ormond Sacker convertit en John H. Watson i amb el canvi de

Sherrinford per Sherlock, va arribar a mans dels editors Ward i Lock, després de ser refusat per un munt d'altres editorials. Els editors ofereixen vint-i-cinc lliures al jove metge i li asseguren la publicació del seu relat al *Beeton's Christmas Annual* de 1887.

Naixia, així, el detectiu de ficció més famós del món. I, amb ell, la novel·la de misteri, d'enigma o, si voleu, policíaca que havia començat uns quants anys abans, deutora, encara, de la novel·la gòtica de terror, canviava d'orientació i s'encetava un període que duraria quaranta anys.

Sherlock Holmes tenia les característiques intel·lectuals d'un metge d'Edimburg, Joseph Bell, amic de Doyle, i que, segons sembla, practicava amb els pacients les seves dots de deducció. Seguint aquest paral·lelisme amb la realitat, també podríem dir que el doctor Watson, company infatigable de Holmes, testimoni dels seus

èxits i biògraf del detectiu té algunes de les característiques físiques i psicològiques d'Arthur Conan Doyle.

El detectiu anglès ha estat portat al teatre, al cinema, al còmic i a la televisió en nombroses ocasions. Alguns autors actuals han aprofitat el personatge i n'han escrit noves aventures. Així, per exemple, Nicholas Meyer ha escrit una novel·la titulada *Solució al set per cent* on fa que Watson, preocupat per l'addicció de Holmes a la cocaïna, l'obligui a visitar el doctor Freud a Viena, jove psicòleg que es veu involucrat en una història d'espionatge internacional, o Robert Newman, amb la seva novel·la juvenil *Sherlock Holmes i el seu exèrcit d'irregulars*, que ens presenta el personatge vist a través dels ulls d'un d'aquells pillets londinencs que ajudaven el detectiu en algun dels relats originals o, encara, Robert Lee Hall que en la novel·la *Adéu, Sherlock Holmes* intenta aclarir els orígens del detectiu a través d'una història de ciència ficció...

Sherlock Holmes, a més, és el pare de tota una saga de detectius privats que li manllevan la capacitat de deducció i que n'imiten les rareses. Si Holmes fuma en pipa d'escuma, toca el violí —un Stradivarius sense preu—, s'injecta cocaïna i vesteix d'una manera tan característica (deguda, més que no pas a les narracions de Doyle, als dibuixos de Sidney Paget que il·lustraven els relats), John Thorndyke de Richard Austin Freeman és una mena de vident que investiga casos metafísics, Max Carrados d'Ernest Bramah Smith és un detectiu cec, el pare Brown de Chesterton és un capellà amb aficions detectivesques, L'Home del Racó (*The Old Man in the Corner*) de la Baronessa d'Orczy seu en un racó del saló de te ABC, beu llet i menja pastís de

formatge mentre ajuda la policia a resoldre casos insolubles... I així fins arribar a Hèrcules Poirot, el detectiu belga fincat a Londres, creat per Agatha Christie i que és l'únic que pot fer la competència, pel que fa a la fama universal i les capacitats de deducció, a Sherlock Holmes.

A part de les novel·les *Estudi en escarlata*, *El signe dels quatre*, *El gos dels Baskerville* i dels llibres de relats *Aventures de Sherlock Holmes*, *Memòries de Sherlock Holmes* i *Arxius de Sherlock Holmes*, protagonitzats pel famós detectiu i pel seu fidel biògraf, Arthur Conan Doyle va escriure llibres d'aventures (*El món perdut* i *El cinyell enverinat*), novel·les històriques (*La companyia blanca*), novel·les d'humor (*Les aventures del brigadier Gerard*) i llibres d'història (*Història de l'espiritualitat*). Aquests darrers li valgueren el títol de *sir* i, segons sembla, esperava ocupar un lloc important a la història de la literatura britànica per la «literatura seriosa» i per la seva aportació a la historiografia i no pas per allò que considerava, simplement, una manera de guanyar-se la vida.

L'any 1894, cansat de les aventures de Sherlock Holmes, fa que aquest i el

seu enemic mortal, el doctor Moriarty caiguin per les cascades de Reichenbach, posant punt i final al personatge creat vuit anys abans. Les cartes dels lectors, les pressions socials i les ofertes temptadores de les revistes l'obligaren, l'any 1902 a reprendre les aventures de Holmes fins l'any 1927 en què apareix el darrer volum del seus casos.

Però el món havia canviat. La Guerra Mundial havia capgirat els valors victorians en què se sustentava la moral del detectiu i, a l'altra banda de l'Atlàntic, aprofitant la violència social de la depressió i de la Llei Seca, Dashiell Hammett ja havia creat la figura de Sam Spade, donant una nova dimensió al gènere d'enigma, de misteri o policíac amb allò que ara anomenem el «gènere negre». □

